

Referat fra virtuelt lodsejermøde om Landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord den 10. februar 2021

Referent: Lotte Ruegaard Petersen, Københavns Universitet, lrp@ign.ku.dk

Programoversigt:

16.30 - 16.35: Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen byder velkommen og indleder kort herunder henvisning til Erhvervs- og udviklingsstrategien

16.35 - 16.45 Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

- Rammesætter mødet i forhold Erhvervs- og udviklingsstrategien for Vejle Ådal og Fjord
- Formål med at lave en Landskabsplan og de fem udfordringer, som planen forventes at komme rundt om
- Præsenterer kort projektets forløb i forhold til arbejdsprogram og tidsplan

16.45 - 16.55: Nis Hjort, Formand Vejle - Fredericia Landboforening

- Om landbrugets interesse i at deltage i projektet, og om hvad der optager landbruget lige nu - vandplaner, klima, naturudvikling, landdistriktsudvikling mm.

16.55 - 17.50: Jørgen Primdahl og Lone Kristensen, Københavns Universitet præsenterer resultater af skrivebordsanalyse og interviews

- Der stilles 3 spørgsmål til deltagerne undervejs i indlægget.

17.50 - 17.55: Klaus Enevoldsen

- Fortæller om det videre forløb, og hvordan man som lodsejer kan blive inddraget – eksempelvis i de kommende workshops

17.55 - 18.00: Jens Jørgen Erichsen afslutter og siger tak for i dag.

PowerPoint-slides fra mødets oplæg er fremsendt på mail med dette referat.

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen

Jens Jørgen byder velkommen. Den oprindelige plan var, at disse lodsejer-orienteringsmøder skulle være holdt som morgenkaffemøder med fysisk tilstedeværelse, men Jens Jørgen håber, at disse online møder kan nå ud til flere.

I forlængelse af Erhvervs- og udviklingsstrategien fra 2016 blev Vejle Ådal og Fjord-bestyrelsen nedsat. Det er desuden med afsæt i Erhvervs- og udviklingsstrategien, at Københavns Universitets landskabsplanproces er igangsat.

I dag skal vi have præsenteret resultaterne af KU's interviewundersøgelse.

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

Leder af Natur og Udeliv i Teknik og Miljøforvaltningen.

Klaus orienterer om, at vi ikke begynder at lave en ny strategi i denne proces, men den landskabsplan, som Københavns Universitet hjælper med at udarbejde, tager afsæt i vores allerede vedtagne Erhvervs- og udviklingsstrategi.

Kerneinteresseområder:

- 1) Klimaforandringer
- 2) Primærerhvervs strukturudvikling
- 3) Natur og vandmiljø
- 4) Lokalsamfund og bosætning
- 5) Friluftsliv

Vi arbejder med tre områder: Runkenbjerg, Grejs og Børkop-Brejning (sidstnævnte hvor vi er i dag)

Der er allerede lokale ønsker til udviklingen i Børkop-området (lokale strategier), som er vigtige at inddrage i planen fremover.

Spørgsmål fra deltager: Der spørges ind til, hvad Klaus mener med jordfordeling. Klaus forklarer, at det handler om at kigge på, om der er nogen der kan få fordel af, at man bytter jord – omfordeler jorden – i en frivillig proces.

Nis Hjort, Formand for Vejle - Fredericia Landboforening

Landbruget er i høj grad involveret i arbejdet med landskabsplanen. Det her er frivilligt, og vi kan bedst få noget ud af det, hvis man indgår i arbejdet på et tidligt stadie. Der er god mening i, at landbruget taler ind i dette projekt, fortæller Nis.

Kan være med til at sikre, at vi får taget hånd om nogle af de store dagsordener:

- Sikre grundvand og drikkevandskvalitet
- Passe på naturen, mere natur, øget biodiversitet (her, mener Nis, at landbruget også godt kan levere, da der er flere jorde, der er svære at drifte – disse kan måske med fordel få en anden funktion)
- Vandplaner og opnåelse af god økologisk tilstand i vandløb og fjorde
- Levere på klima og den grønne omstilling

Det er vigtigt, at vi som landbrug indgår aktivt i disse frivillige projekter. Evt. udtage våde arealer med lavt udbytte. Evt. indgå i jordfordeling. På den måde kan vi være med til fx at reducere klimagasser.

Vær aktive, åbne og konstruktive. Vær en del af det lokalsamfund, som skal udvikle sig. Udviklingsperspektivet er vigtigt at holde fast i og at vi som landmænd byder ind i.

Der bliver af en deltager spurgt ind til arbejdet med friluftslivet. Vedkommende har selv oplevet, at der er et stigende antal friluftsfolk ved egen ejendom – særligt under Corona-lockdown. Til det svarer Klaus Enevoldsen, at vi (i projektgruppen for landskabsplanen) arbejder på, at dette emne bliver taget op i en af de workshops, vi håber på at kunne afholde.

Klaus og Jens Jørgen minder om, at præsentationerne vil blive delt efter mødet.

Jørgen Primdahl og Lone S. Kristensen, Københavns Universitet

Jørgen Primdahl præsenterer sig selv og sin kollega, Lone S. Kristensen – begge forskere fra Københavns Universitet, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning. De forsker begge i det åbne lands planlægning og har mange års erfaring med samarbejdsdrevne processer i det danske, åbne land.

Deres forskning handler om at forbedre planlægningen i det åbne land, gøre den mere involverende og samarbejdsdrevet – og at man i langt højere grad forsøger at kombinere ting i landskabet.

Interviewene, som KU har gennemført i de tre udvalgte områder (Runkenbjerg, Grejs og Børkop-Brejning) er starten på projektet om at udvikle en landskabsplan for Vejle Ådal og Fjord. Interviewundersøgelsen giver os en grundlæggende viden om, hvilke lodsejere der bor i området. Dette møde er således et orienteringsmøde om interviewenes resultater.

Jørgen forklarer, at der på dagens møde, præsenteres *foreløbige* resultater. Om en måned vil alle resultater blive sendt ud – her har vi alle resultaterne rettet for fejl.

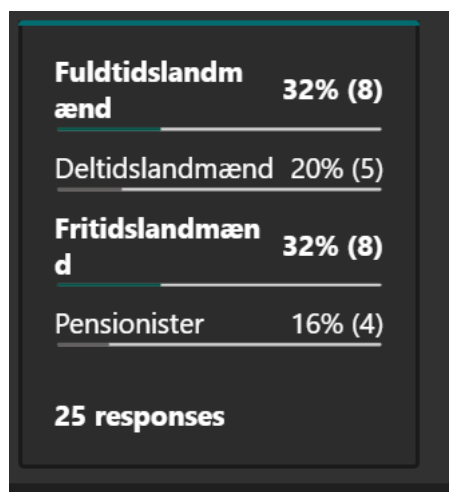
Vi har udvalgt tre forskellige områder i vores interviewundersøgelse. Grejs, Runkenbjerg og Børkop-Brejning. Det er tre forskellige områder med forskellige kvaliteter og udfordringer, hvilket repræsenterer den variation, der samlet er i Vejle Ådal og Fjord. Vi har ikke ressourcer eller tid til at interviewe alle lodsejere i hele Vejle Ådal og Fjord, hvilket også begrundes vores valg om at afgrænse til tre delområder.

Vi har snakket med 76% af de 137 lodsejere, som vi har kontaktet vedrørende interview. Dvs. 104 deltagende lodsejere, der er bredt fordelt ift. størrelse af ejendom. Det er en meget flot andel.

Der er mange forskellige slags landmænd. Landmænd er ikke bare én ting. Vi arbejder med fire typer i vores undersøgelse: Fuldtids, deltids, fritids, pensionister.

Jørgen spørger deltagerne: Hvilken af disse fire typer tror I, der ejer mest jord i området?

Deltagerne stemmer via afstemningssystem i Teams. Deltagerne svarer:

Jørgen viser svaret fra interviewundersøgelsen: 56% af arealet ejes af pensionister. Det gør Børkop-området til et usædvanligt sted. Budskabet her er, landmændene er vigtige – men de er meget forskellige. Forskellig erhvervsituation og forskelligt forhold til ejendommen.

En spørger i chatten: Har man overvejet, at der er tale om generationsgårde?

44% opfatter primært deres ejendom som et godt bosted. Det er faktisk et lavt tal ift. de angivne svar i Grejs og Runkenbjerg-områderne. Det bekræfter, at vi er i et aktivt landbrugsområde. I Børkop kan vi konstatere, at her er landbrugsproduktionen vigtig.

Medlemskab i foreninger: I forhold til andre steder, så kan vi sige, at der er enormt høj foreningsaktivitet i Børkop-området. 70% af de interviewede er med i en landboforening – dette er også højt. DN eller anden naturforening er repræsenteret med 40% af deltagerne. Dette er også højt. Foreningen 'Madværket' er 8 ud af 20 medlem af.

Forpagtningsforhold: I Børkop bliver der tilforpagt mere end tre gange så meget som bortforpagt. Det viser, at landbruget i området er et ekspanderende og aktivt landbrug.

Arealanvendelse: Mere jord under plov i Børkop-området end de to andre områder. Mere vedvarende græs. Vi er desuden i et skovrigt område – ligesom de to andre områder.

Dyrehold: Tallene her ligger pænt højt. Flest holder malkekvæg og svin.

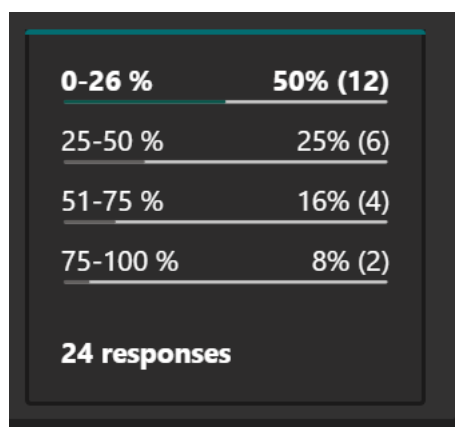
Skov: 17 af 20 ejer skov. Det er en meget høj andel. De interviewede lodsejere har svaret, at de har både jagt- og forstmæssig interesse i skovene.

Jagt: 16% driver ikke jagt – dette er relativt lavt (plejer at ligge ved 20-25%). Jagt er vigtigt i dette område.

Friluftsliv: 89% oplever friluftsliv på deres ejendom. Det er et højt tal og det bekræfter, at vi er tæt på byen – og så har Corona også sat sit spor. 75% siger, at de ikke oplever ulemper ved færdslen. 25% oplever generelle ulemper ved færdslen. Relativt beskedent med 25%.

Jørgen fortæller, at vi har adspurgt de interviewede informanter om deres generelle holdning til færdsel langs hegn, skovbryn, diger og evt. vandløb. Jørgen spørger herefter deltagerne til mødet: Hvor mange tror I der har svaret, at de er *i mod*?

Mødedeltagerne svarer:

Jørgen præsenterer resultatet fra undersøgelsen: Vi er under 25%. I Børkop er vi nede på 12%, der er i mod.

I interviewundersøgelsen har informanterne haft mulighed for at svare 'OK på visse betingelser'. Disse betingelser er bl.a.: Blive på stier og veje, opføre sig ordentligt, ikke smide affald, hund i snor. Dette er forståelige og håndterbare betingelser, bemærker Jørgen. Der er således et positivt syn på friluftsliv generelt.

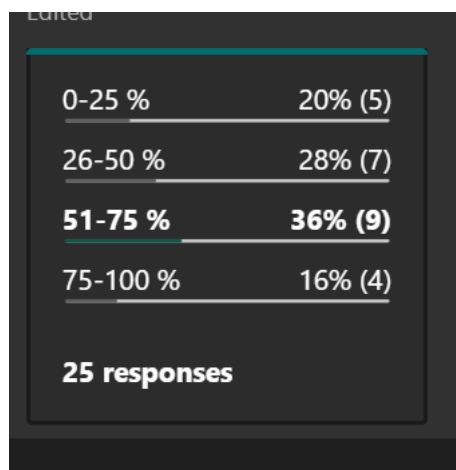
Lysåbne arealer – ønsker: Ens for alle tre områder, at 95% foretrækker, at disse områder bliver hold åbne ved græsning. Men vi kan også se, at folk samtidig mener, at variation heller ikke gør noget (at noget gror til mens andet afgræsses).

Interesse for deltagelse i natur- og klimatiltag: Her er 75% interesserede i mindst en af de viste valgmuligheder (se Jørgens slide).

Interesse i fælles projekter og fælles planer: Her ser vi, at 65% svarer ja til interesse i fælles projekter. 75% svarer ja til interesse i en fælles plan. Generelt for Børkop: Interesse i fælles tiltag.

Jordfordeling og interesse heri: Jørgen spørger mødedeltagerne: Hvor mange tror I har svaret, at de er interesserede i at indgå i en jordfordeling

Mødedeltagerne svarer:

Jørgen viser svar fra interviewundersøgelsen: 44% interesseret i Jordfordeling i Børkop. Tallet er på 71% i alt for alle tre områder – dvs. interessen er højere i Grejs og Runkenbjerg-områderne.

En deltager spørger, hvorfor definerer I de deltagende som landmænd? Dækker det ikke også skovejere? Deltageren forklarer, at vedkommende er skovejere/lodsejer. Jørgen svarer, at i Børkop-området interviewer vi ikke rene skovejere – det gør vi Grejs. Deltageren mener, at det er vigtigt at være OBS på forskellen på, om vi snakker med landmænd eller skovejere. Det bemærkes, at det er vigtigt, at KU er præcise her.

Lone S. Kristensen, KU, præsenterer resultater fra de kvalitative spørgsmål i interviewundersøgelsen:

Har din ejendom været berørt af byudviklingen? Halvdelen svarer, at de har været berørt af byudviklingen. Eks. afstået jord til byudvikling, høje priser på jord og derfor svært at starte op som ny, usikkerhed om potentielle forandringer, der er i spil, mere trafik i områder pga. byudviklingen.

Generel vurdering af byudviklingen ift. landbrugsejendom: 20% svarer, at det ikke har betydning. 10% siger fordel. 35% et problem. 35% en blanding af disse. Problemet handler bl.a. om usikkerheden, trafikken, Andkær fremhæves. Fordel: Vækst i området, forenings- og forretningslivet vokser.

Har du overvejet at afhænde din ejendom? 5 af 20 har overvejet. Der er således udfordringer, men vi kan leve med det...

Vi har i undersøgelsen også spurgt ind til værdier i 'spørgsmålet fra en fjern slægtning' (se slide): Folk svarer, at der er dejligt område, fred, ro, udsiger, kuperet terræn, tæt på mange ting, god infrastruktur, tæt på vand. Disse svar siger meget om områdets kvaliteter.

Lone forklarer, at samlet viser svarene den dobbelthed, der er ved at bo i et byudviklingsområde på landet.

Hvad ønsker du dig af kommunens planlægning af fremtidens byudvikling? 12 af de interviewede har konkrete forslag: Hensyn til erhvervslandbruget, hensyn til natur, mere skov og en samlet strategi for 'det grønne', flere omfartsveje, vedligehold af grusveje, sikre skoleveje, el-cykler. To siger: Glem ikke Andkær i udviklingen – ønsker ny skole bl.a. En enkelt siger, at han ikke vil komme med et ønske, da han ikke mener at have indflydelse på kommunens beslutninger.

Langt de fleste kender til byudviklingsplanerne (13 af 20).

Initiativ om grønt bånd i landskabet – hvad vil du foretrække? 1) beholde jord, 2) sælge jord, 3) få erstatningsjord v. jordfordeling. 4 af 20 er i mod. 1 siger, at vedkommende ikke kan svare. 14 har svaret, heraf siger 8, at de vil beholde, 7 vil sælge, 6 siger erstatning (5 har angivet flere svar).

Spg. om Børkop-området om 20 år (se slides fra KU).

Vil Børkop-området være et bedre sted om 20 år? (se slides fra KU).

Lone spørger mødedeltagerne om deres ønsker og forventninger til Børkop-områdets udvikling de næste 20 år:

En deltager byder ind: I har mest snakket med landbrugsejere med agerjord. Jeg har mest eng, græs og skov. Føler mig ikke helt repræsenteret. Så jeg tror, I har fået nogle andre svar, end hvis I havde spurgt folk med andet end agerjord.

En anden deltager siger: I har talt meget til os som landmænd. Dét er svært for mig, da jeg sidder her som skovejer. Svært at se sig selv i det her. Føler mig ikke repræsenteret i undersøgelsen. Jeg håber på at kunne fremføre mine synspunkter i workshops osv. i processen videre frem.

Jørgen Primdahl kommenterer: Vi har særligt valgt planteavl og intensivt landbrug for at få denne vigtige del med i det samlede billede. Men vi er opmærksomme på, at der er mange andre dimensioner, og de vil blive bygget ind i den samlede plan.

En deltager kommenterer: Jeg er meget bekymret for de her svar i jeres interviews ift. hvordan de her ting kommer til at se ud i en plan. Det er vigtigt at skelne. Jeg tror, at landmænd ser på friluftsliv og jordbytte på en anden måde. Ligeledes ift. natur og skov, som jeg har, og jeg tror desuden, at de ser på friluftsliv på en meget anden måde. En anden ting: Handler det her kun om sydsiden?

Henriette Lang Sørensen, Vejle Kommune, svarer: Vi har valgt at invitere dem, der ligger ud til fjorden. Der er ikke noget af det her, der kun er på sydsiden. Det her skal være en planlægning for hele Vejle Ådal og Fjord – også nordsiden af fjorden.

Jens Jørgen supplerer: Vi har valgt tre områder ud, som er forskellige, og som giver et nogenlunde billede, når vi samler alle tre områderesultater.

Mie Sandal, specialestuderende fra Københavns Universitet, vil gerne ud at snakke med lodsejere i en del af Børkop-området i forbindelse med sit speciale, hvor hun vil lave et planforslag til en mulig landskabsstrategi i Børkop-området. Hun kontakter og spørger relevante lodsejere via mail.

Klaus Enevoldsen, Vejle Kommune

Præsenterer den videre proces (se slide).

Corona bestemmer hvor godt foredragene lykkes. Busturenes afholdelse afhænger ligeledes af Corona-situationen.

I vil blive inviteret til at deltage i de næste aktiviteter – bl.a. workshopsene.

Ift. skovejere: Jørgen Primdahl tilføjer, at vi har interviewet rene skovejere i Grejs-området. Det er ikke fordi, vi ikke synes, at rene skovejere ikke er interessante.

Opfordring til skovejere fra Klaus Enevoldsen: Overvej at kontakte bestyrelsen i skovejeforeningen – de er også repræsenteret i processen og man vil derfor også kunne få indflydelse den vej igennem. Der er en repræsentant fra skovejeforeningen i bestyrelsen for Vejle Ådal og Fjord.

Ønsker du at kontakte skovejeforening, skriv da til Henrik Korsholm på: hekorsholm@gmail.com
Ønsker du at melde dig ind i skovejeforeningen, skriv da til Claus Hemmingsen ch@liebhaberskovfogeden.dk

Jens Jørgen Erichsen, Formand for Plangruppen

Tak for indlæg og input. Håber, I vil deltage i den videre proces. Slides bliver tilsendt.

Afsluttende bemærkning – besvar gerne disse spørgsmål:

Endeligt vil forskerne fra KU (Jørgen Primdahl, Lone S. Kristensen og Lotte R. Petersen) gerne, hvis I vil tage jer tid til at besvare disse spørgsmål, som desværre ikke nåede at blive stillet på selve mødet:

Tema: Hvordan bringes land og by i bedre kontakt i Børkop-området?

- 1) Har du forslag til, hvordan man kunne forbedre mulighederne for friluftsliv omkring Børkop?
- 2) Har du forslag til, hvordan man kunne forbedre naturen omkring Børkop?
- 3) Har du forslag til en måde hvorpå land og by kunne mødes – f.eks. omkring køb og salg af fødevarerprodukter, kulturarrangementer eller lignende?
- 4) Hvad mener du ville være det bedste der kunne ske for/i det åbne land omkring Børkop?

Send din besvarelse til Lotte Ruegaard Petersen fra Københavns Universitet på mail: lrp@ign.ku.dk